

Szegedi Krisztina
Polgári Jogi Tanszék
Konzulens: Dr. Menyhárd Attila, tanszékvezető egyetemi tanár

Okmányos meghitelezés I.¹ **Okmányszigorúság elve és a banki felelősség**

I. Az okmányos meghitelezésről általában

Az okmányos meghitelezés (akkreditív) a nemzetközi kereskedelem szerződéseinek egyik legkedveltebb, biztosítéki jellegű finanszírozási formája. A határon átnyúló kereskedelemben a pénzügyi tranzakciók kockázatosak lehetnek, hiszen az eladó és a vevő földrajzilag távol vannak egymástól. Azért vált népszerűvé ez a fizetési mód, mert mind az eladó (kedvezményezett), mind a vevő (megbízó) részére biztonságot és garanciát biztosít úgy, hogy a felmerülő kockázatokat minimálisra csökkenti². Gazdálkodó szervezetek közötti³ nemzetközi adásvétel esetében az áru nagy földrajzi távolságot tesz meg, valamint csak nagyon kevés esetben tud megvalósulni a teljesítés és fizetés egyidejűsége, ezért írja mind a hazai, mind az angolszász szakirodalom, hogy a két cselekmény időben és térben is elválik egymástól⁴. Míg az áru számos különböző úton jut el a vevőhöz – fuvarozók, légi- vagy vízi jármű segítségével (vagy kombinált szállítás esetén ezek által vegyesen) –, addig a vételárat bankok vagy pénzügyintézetek nyújtják.⁵ Az okmányos meghitelezés kialakulását az segítette, hogy a gazdasági szereplők az egyidejű teljesítés és a kölcsönös biztosíték adásának megvalósulását ebben az intézményben látják. A felek a jogviszonyba egy harmadik felet, bankot vonnak be, amelynek bizalmi funkciója van. A nyitó (kibocsátó) bank mellett további bankok járhatnak el, mint az értesítő bank, a megerősítő bank vagy a teljesítő bank, akik fizetési kötelezettséget vállalnak.

---

¹ A tanulmány II. részét a Themis 2015. decemberi számában közöljük.

² Dr. TÓTH Zsuzsanna: A függetlenség elve és annak korlátai az akkreditív jogviszonyban, Európai és Külföldi Jogi Szemle, 2006. 5. szám 301.

³ Okmányos meghitelezést mint finanszírozási módot Magyarországon csak gazdálkodó szervezetek vesznek igénybe, az MNB rendeletek és rendelkezések szerint magánszemélyek részére nem is nyújtható

⁴ Dr. TÓTH Zsuzsanna: uo.

⁵ SZATMÁRI Csaba: Az okmányos meghitelezés; In: A polgári jogi tudományos diákkör évkönyve 2003. 127.

Következésképpen elmondható, hogy az akkreditív azt az ellentétet oldja fel, ami az egymástól különböző országban levő eladó és vevő érdeke között fennáll.⁶

A gazdasági szereplők célja a birtokon kívül kerülés kockázatainak csökkentése: ha az egyik fél teljesít, ne álljon fenn annak a lehetősége, hogy a másik fél már nem kíván teljesíteni a szerződésnek megfelelően⁷. Természetesen jogi úton az igény továbbra is érvényesíthető marad, időközben viszont felmerülhet olyan helyzet, amelyet a jog nem tud megoldani, ilyen például ha az eladó csődbe kerül amiatt, mert habár ő az árut megfelelően útnak indította és teljesítette a meghitelezés feltételeit, nem jutott a pénzéhez. Ugyanígy, ha a vevő megbízásából a bank fizetést teljesített, azonban az áru nem megfelelő, így a vevő nem tudja továbbértékesíteni: akár nem lesz képes a banki igényt megtéríteni. Az okmányos meghitelezés mindkét fél számára kedvező finanszírozási forma. A szakirodalom azonban egységes abban, hogy alkalmazása az eladó erősebb pozíciójára utal. Az eladó számára előnyös, hiszen a birtokon kívül kerülés kockázatát azáltal csökkenti, hogy a bank finanszírozási ígérete alapján biztos lehet abban, hogy az áru útnak indításával egyidejűleg megkapja az ellenértéket, függetlenül egyéb körülményektől, akár a vevő fizetőképességétől. A vevőt pedig biztosítani lehet arról, hogy csak akkor fizet a bank a kedvezményezettnek, ha az eladó a megfelelő dokumentumokkal igazolja, hogy az áru útnak indult.

Az okmányos meghitelezés két alapelvvel jellemezhető: az egyik az autonómia elve (*principle of autonomy*), a másik pedig az okmányszigorúság elve (*strict compliance*). Az autonómia elve alóli kivételt jelenti a csalás kivétele (*fraud rule – fraud exception*), amely harmadik elvként értékelhető. Ahogyan azt az ausztrál Le Dain bíró megállapította az egyik precedens értékű ügyben: „*az autonómia elvének alkalmazása nem szolgálhat az ilyen ügyletekben való csalás bátorítására vagy megkönnyítésére*”⁸. Legalább annyira fontos, hogy visszaszorítsuk a csalást, mint hogy ösztönözzük az okmányos meghitelezés használatát^{9,10}.

Az okmányos meghitelezésre vonatkozó szabályozás szokásjogi eredetű, a banki gyakorlat alakította ki. A párizsi székhelyű Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) dolgozta ki „*Az okmányos meghitelezésre vonatkozó egységes szabályok és szokványok*” elnevezésű (angolul:

⁶ A külkereskedelmi tevékenység jogi kézikönyve, főszerkesztő: dr. Martonyi János; ELTE Jogi Továbbképző Intézet, 1994 149.

⁷ Sterling National Bank guide 18.; SZATMÁRI Csaba: i.m.127.

⁸ Case Bank of Nova Scotia v. Angelica-Whitewear Ltd., (1987) 1 S.C.R. 59

⁹ Dynamics Corp. of America v. Citizens & Southern Nat. Bank, 356 F.Supp. 991 (1973)

¹⁰ A *fraud rule* alkalmazásával korlátozható a visszaélések száma, míg a jóhiszemű okmányos meghitelezési fizetési módot választó felek sokkal nyugodtabban tudják használni.

Uniform Customs and Practice for Documentary Credits – UCP) szokványt. A legelső UCP-t 1933-ban fogadták el, Nagy Britannia azonban elutasította, így jelentős piacon nem érvényesült. A jelenleg érvényes szabályozást a UCP 600 tartalmazza. A korábbi UCP 500-at 2006 őszén vizsgálták felül, ennek eredményeképp 2007. július 1-jén lépett hatályba az új szabályrendszer, amely 39 cikkből áll. A szabályok és szokványok a meghitelezés minden résztvevőjére kötelezőek, kivéve, ha a meghitelezés kifejezetten más rendelkezést tartalmaz (1. cikk).

A meghitelezés esetén absztrakt jogviszony is létrejön, hiszen az akkreditív a bank önálló kötelezettségvállalása, ami független a megbízó és a kedvezményezett közötti szerződéses viszonytól (alapjogviszony) – még akkor is, ha hivatkoznak rá –; független továbbá a megbízó és a bank közötti jogviszonytól is. Az okmányos meghitelezés absztrakt jogviszonyt keletkeztet a bank és a kedvezményezett között. Ez azt jelenti, hogy ha az eladó a megfelelő okmányokat az érvényességi időn belül benyújtja a banknak, jogosult lesz a vételárra. A fizetendő összeg kizárólag szigorú szabályok szerint benyújtott okmányok esetén hívható le (okmányszigorúság elve).

A magyar jogban az akkreditív intézményét a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII.6.) MNB rendelet 41.§-a definiálja: *„Az okmányos meghitelezéssel a hitelintézet (nyitó hitelintézet) az alapügyletben kötelezett megbízása alapján saját nevében arra vállal kötelezettséget, hogy ha a kedvezményezett meghatározott határidőn belül a meghatározott okmányokat hozzá benyújtja, illetve az okmányos meghitelezésben előírt egyéb feltételeket teljesíti, akkor az okmányos meghitelezésben meghatározott összeget az okmányok megfelelése esetén részére megfizeti.”*¹¹

A Magyar Nemzeti Bank üzletszabályzata szerint, ha az MNB köteles az okmányvizsgálatra az okmányos meghitelezés alapján, akkor az általa elfogadott szokvány szerint jár el. Ilyen az ICC által elfogadott UCP szokvány¹². Az Üzletszabályzat szerint: *„az akkreditívvel kapcsolatos banki teendők során az MNB eltérő kikötés hiányában a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara által kiadott, mindenkor hatályos Uniform Customs and Practice for Documentary Credits-ben foglalt Nemzetközi szokványokat alkalmazza”*.¹³

¹¹ A Magyar Nemzeti Bank elnökének 18/2009 (VIII. 6.) MNB rendelete a pénzforgalom lebonyolításáról

¹² Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt ÜZLETI FELTÉTELEK a Magyar Nemzeti Bank által vezetett bankszámlákra, valamint a forint és deviza forgalmi elszámolásra vonatkozóan. Hatályos 2015. február 2. napja óta; forrás: www.mnb.hu

¹³ Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt ÜZLETI FELTÉTELEK a Magyar Nemzeti Bank által vezetett bankszámlákra, valamint a forint és deviza forgalmi elszámolásra vonatkozóan. 3.6.3. pont: Okmányos

Vagyis, mindez azt jelenti, hogy okmányos meghitelezés esetén a magyar bankok a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara által megalkotott UCP 600 Szokvány (a továbbiakban: Szokvány) szabályai szerint járnak el.

II. Az okmányszigorúság elve

1. Az okmányvizsgálat szempontjai

A nemzetközi kereskedelem okmányai azért képzik érzékeny pontját az okmányos meghitelezésnek, mert – ahogyan az a nevéből is ered – a bank az okmányok ellenében teljesít fizetést az eladó részére. Ehhez pedig az előírt dokumentumok megfelelő előkészítése és benyújtása szükséges. Az okmányok vizsgálata annak szó szerinti ellenőrzését jelenti. Ahogyan egy híres ügyben mondták: *„Az okmányos meghitelezés feltételeinek való megfelelés nem olyan, mint a patkódobás. Nem ítélnék oda azért pontot, mert közel van.”*¹⁴

A banki okmányvizsgálat a Szokvány 14. cikke alapján történik, de más cikkek is tartalmaznak rendelkezéseket a jogviszonyban résztvevők jogaira és kötelezettségeire, mint például mi a teendő eltérés, lemondás, értesítés esetén, vagy az eredeti és másolat okmányok kezelése során.

A vevő kötelezettsége pontos és teljes megbízást adni a banknak azokat a vizsgálandó okmányokat illetően, amelyeket az eladó nyújt be az érvényességi időn belül a formai követelmények szigorú betartásával. Ez azt jelenti, hogy pontosan, az alapjogviszonyra figyelemmel, azzal egyezően kell rendelkezni a megbízási szerződésben, hogy az alapján meg lehessen nyitni az akkreditívet. Ha a bank elfogadja az okmányokat, megállapítva, hogy azok megfelelőek, azonban a megbízó pontosan tudja bizonyítani, hogy azok a dokumentumok nem a meghitelezésben meghatározottak voltak, akkor a banknak kötelezettsége lesz megtéríteni a vevő kárát. A bankok az okmányszigorúság elvét ezért is tartják be szigorúan.

A bank akkor teljesít fizetést, ha az okmányokat megfelelőnek – egyezőnek – találja (*„complying presentation”*): megfelelnek a meghitelezés feltételeinek, a szokványoknak, valamint a nemzetközi banki gyakorlatnak. A bank a benyújtást követően öt banki napon belül ésszerű

ügyletek. Hatályos 2015. február 2. napja óta; forrás: mnb.hu

¹⁴ Fidelity National Bank v Dade County, (1979) 371 So. 2d 545,546

gondossággal vizsgálja¹⁵ az okmányok teljességét: vagyis valamennyi példányszám megvan-e, illetve eredeti¹⁶ dokumentumot vagy másolatot nyújtottak-e be. Vizsgálja továbbá, hogy külsőleg megfelelnek-e az akkreditív előírásainak (*on their face*), egymással összhangban állnak-e¹⁷ (előfordul olyan eset, amikor a csalás ténye az egymásnak ellentmondó dokumentumok alapján derül ki), valamint egyéb feltételek meglétét (gyakorlatban legtöbbször a határidők betartását nézik, és hogy nem járt-e le az akkreditív – tehát érvényes-e még). Az okmányok összhangja a 14. cikk d) pontja szerint állapítható meg: nem szó szerinti megegyezést jelent, hanem azt, hogy nem állnak egymással ellentmondásban. A 14. cikk j) pontja „üzletbarát” megoldást jelent az UCP500-hoz képest, hiszen szigorú keretek között, de eltérést enged a megbízó vagy a kedvezményezett címe tekintetében. Ezáltal csökkenni fognak azon esetek száma, amikor az okozta a problémát, hogy nem volt pontosan feltüntetve a cím. A 14. cikk k) pont leszögezi, hogy az áru okmányokon megjelölt szállítója nem kell, hogy ugyanaz legyen, mint a meghitelezés kedvezményezettje¹⁸.

Okmányvizsgálatot a 15. cikk értelmében a nyitó-, megerősítő- és a teljesítő bank végez. Az avizáló vagy a negocionáló bank erre nem kötelezhető. Egyező (és így az akkreditív feltételeinek és a Szokványnak megfelelő) dokumentumok esetén a nyitóbank eleget tesz¹⁹ („honour” - honorálja) az akkreditívben foglaltaknak; a megerősítő bank ezen felül negocionálhat, majd továbbítja az okmányokat a nyitó banknak. A teljesítő bank szintén honorál vagy negocionál, majd megküldi a dokumentumokat a megerősítő- vagy nyitó banknak. Eltérő és nem megfelelő dokumentumok (16. cikk) esetén a bank visszautasíthatja a teljesítést vagy negocionálást, hiszen megszűnik a fizetési kötelezettsége. A kedvezményezett ezáltal elveszíti jogát a meghitelezés alapján őt megillető összegre. Hasonlóan, ha az akkreditív érvényességi idején belül a kedvezményezett a meghatározott okmányokat nem nyújtja be a banknak, a banki egyoldalú kötelezettségvállalás megszűnik, a bank mentesül a fizetés alól. Adásvétel alapjogviszony esetén az eladó ilyenkor a vételár követelést egyéb úton érvényesítheti a vevővel szemben.

¹⁵ Dr. TÓTH Zsuzsanna: i.m. 302. – UCP 600 14. cikk a) pontja alapján

¹⁶ A UCP szerint a bank eredetinek tekint minden okmányt, amely látszólag a kiállító eredeti aláírását, megjelölését, bélyegzőjét vagy címkéjét tünteti fel, hacsak maga az okmány nem tartalmazza, hogy nem eredeti.

¹⁷ Ezt hívják „*inter-documentary consistency*”-nek; lásd: UCP 600 14. cikk. d) e) f) pontjait.

¹⁸ Hogyan is lehetne akkor a vevő biztos a meghitelezés biztonságában?

¹⁹ A honour magába foglalja az alábbi fizetési módokat: látra szóló fizetés; VAGY későbbi időpontra szóló fizetési ígéret és fizetés teljesítése az esedékességkor - halasztott fizetésre esetén; VAGY a kedvezményezett által kiállított váltó elfogadását és esedékességgkori kifizetését jelenti.

Eltérések esetén a bank próbálja az ellentétet feloldani, ami lehet²⁰:

- elutasítja a teljesítést vagy negocionálást; és
- megjelöli az eltéréseket (pontosan); és
- választ az alábbi lehetőségek közül:
  - o magánál tartja az okmányokat további utasításra várva,
  - o a nyitó banknál maradnak az okmányok, ameddig a megbízó elállása meg nem érkezik és azt el nem fogadja; vagy ameddig további utasításokat nem kap a megbízótól, hogy elfogadja az elállást,
  - o visszaküldi a dokumentumokat,
  - o úgy jár el, ahogyan előzetesen megállapodtak a kedvezményezettal (benyújtóval).

Mindenképp értesítenie kell a döntéséről a megbízót²¹.

A vevő mindezek ellenére vállalhatja a fizetést a dokumentumok elfogadása mellett, vagyis eltekinthet az eltérésektől. Ilyenkor felmentést kell adnia a bank részére, aki így szabadon eldöntheti, hogy elfogadja-e az okmányokat vagy visszautasítja a teljesítést. Mindez azt bizonyítja, hogy nemcsak fekete-fehér megoldások léteznek, hanem számos „kompromisszumos” döntés is.

A magyar jogi szabályozásban az MNB üzletszabályzatának 3.6.3. pontja az okmányos ügyletekkel kapcsolatosan úgy rendelkezik, hogy az MNB – mint az okmányos meghitelezésben nyitó bank – az okmány honorálása kérdésében fenntartással nem élhet, hanem két lehetősége van: vagy teljesíti a fizetést, vagy visszautasítja az okmányokat. Abban az esetben, ha visszautasítja, átveheti az okmányokat, de csak a megbízó utasítására teljesíthet fizetést²².

A meghitelezésben megállapított dokumentumok közül mindegyikből legalább egy eredeti példányt kell benyújtani (17. cikk). Habár elterjedt nézet, hogy az okmányos meghitelezés során a felek nem operálnak vélelmekkel, mégis létezik ez alól kivétel. A banknak úgy kell kezelnie az okmányokat, mintha eredeti lenne, mindaddig, amíg magából a dokumentumból ki nem tűnik, hogy nem valódi.

Az okmányvizsgálat segítésére alkották meg 2002-ben az Alapvető Nemzetközi Banktechnikai Szabályokat²³, amely a UCP 600 szabályainak

²⁰ UCP 600 16. cikk c) pontja

²¹ No later than the close of the fifth banking day following the day of presentation.

²² Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt ÜZLETI FELTÉTELEK a Magyar Nemzeti Bank által vezetett bankszámlákra, valamint a forint és deviza forgalmi elszámolásra vonatkozóan – 3.6.3. pontja; hatályos 2015. február 2. napja óta; forrás: www.mnb.hu

²³ International Standard Banking Practice for the Examination of Documents under Documentary Credits

alkalmazását könnyíti meg. Ebből következően mindig egységesen kell értelmezni a UCP 600-al, figyelemmel azonban az eltérő jogrendszerek szabályaira. Dolgozatom terjedelmi korlátaira tekintettel ezt a szokványt nem ismertetem bővebben.

2. Az okmányos meghitelezés dokumentumai

Az akkreditívben különféle okmányokat lehet meghatározni, amellyel az eladó igazolja, hogy az áru útnak indult és az akkreditívben meghatározott egyéb feltételek teljesültek. Az eltérések – és így a banki teljesítés megtagadása – ezen okmányok hibáiból erednek. Az okmányvizsgálat mindig a kereskedelmi számlával kezdődik²⁴.

A szakirodalom szerint ezek a nemzetközi kereskedelem különböző dokumentumai:

- *Szállítási okmány*: tengeri hajóraklevél B/L²⁵, hajóbérleti hajóraklevél, légi szállítási okmány, közúti- vasúti szállítási okmány, futárszolgálati elismervény, szállítmányozók okmányai, kombinált szállítás, stb.. Nemcsak a szállítási mód, hanem a benyújtási határidő is vizsgálat tárgya. A szállítási okmány akkor tiszta (*clean*) ha nem tartalmaz hátrányos záradékot (ami vonatkozhat magára az árura vagy a csomagolásra). Az okmány tisztaságának kötelezettségét a UCP 600 27. cikke is kimondja: a bank csak a tiszta szállítási okmányt fogadja el, azonban magának a „clean” kifejezésnek nem kell az okmányon rajta lennie.
- *Kereskedelmi számla*: tartalmazza az áru betű szerinti szerződésszerű leírását, mennyiségét és megerősíti a szállítási ütemtervet (ha részszállításban állapodtak meg a felek).
- *Biztosítási okmány*: biztosítási kötvény, biztosítási igazolás.
- *Egyéb*: származási bizonyítvány, ellenőrzési tanúsítvány, kiviteli engedély, kiviteli nyilatkozat, konzuli számla.

Az okmányvizsgálatnak speciális feltételei lehetnek, ha a dokumentum értékpapír, hiszen átruházható értékpapír esetén a forgatmány (jognyilatkozat) jogszerűsége is vizsgálendő. Leggyakoribb ezek közül a tengeri hajóraklevél, az árukiszolgáltatási utasítás (D/O – *Delivery order*)

---

subject to UCP 600 (ISBP)

²⁴ SZILÁGYI Ernő – HIDAS János: Az okmányos meghitelezés a külgazdasági kapcsolatokban. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985. 102.

²⁵ B/L – Bill of Lading

és a közraktárjegy (*warrant*)²⁶. Jogi jellegüket tekintve bizonyos okmányok megtestesíthetnek árut (B/L), de tartalmazhatnak zálogjogot, visszkereseti jogot is²⁷.

A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara a nemzetközi szállítási szerződésekben meghatározott jogok egységesítése és egyszerűsítése érdekében INCOTERMS klauzulákat alkotott, amelyek ugyanúgy szokványok, mint a UCP 600. Leggyakoribb klauzulaként említhető²⁸ a FOB („kölségmentesen a hajó fedélzetén”: amikor az eladó köteles az árut saját költségére és kockázatára az indulási kikötőbe eljuttatni és a hajó fedélzetén a vevő rendelkezésére bocsátani. Amikor az áru áthalad a hajó korlátja felett, az összes költség és kockázat átszáll a vevőre²⁹) és a CIF („kölség, biztosítás és fuvardíj fizetve”: az eladó nemcsak a költséget viseli a rendeltetési kikötőig, hanem a biztosítási díjat is³⁰). Célszerű a standard alkalmazása az ilyen ügyletek során, hiszen a három betűből álló kifejezés szabályozza, hogy földrajzi szempontból hol és milyen módon osztják meg a felek az áru nettó egységárán felül felmerülő költségeket, a fuvardíjat, a kockázatviselést, az okmányok beszerzésének kötelezettségét, valamint a további adminisztratív feladatokat.

3. Okmányvizsgálat a gyakorlatban

A szigorú okmányvizsgálati elv a UCP 500-ban ésszerű gondosságot írt elő a bankoknak, ez a kitétel azonban a UCP 600-ban már nem szerepel. A gyakorlatban számos helyzet adhat alapot jogvitára. Mi okozhat ilyen eltéréseket? Az intézvény – *draft* – első körben való elutasítása elég valószínű, a különféle szakirodalmak 50-70%-ra teszik arányát, egy dokumentum számos ponton „fennakadhat”. Az okmányeltérés lehet alaki vagy tartalmi, például ha az áru mennyiségében 10%-ot meghaladó eltérés van; vagy ha az okmányok nem nevezik meg a megbízó felet; akár ha a sorszám nem utal az akkreditív sorszámára; vagy ha a kereskedelmi számla leírása nem egyezik pontosan; az okmányokat nem elegendő példányban nyújtják be, stb. Származhat abból is eltérés, ha a megbízó nem ad pontos feltétel-meghatározást, így a kedvezményezett nem tud eleget tenni annak. Ilyen példa, ha azt mondja „*az árut elég erős csomagolással kell ellátni*”, de nem fejti ki, mit jelent az és hogyan kell

²⁶ SZILÁGYI Ernő – HIDAS János: i.m. 107.

²⁷ SZILÁGYI Ernő – HIDAS János: uo.

²⁸ Sterling National Bank guide, 4.

²⁹ <http://hu.wikipedia.org/wiki/INCOTERMS> ,letöltve: 2013. július

³⁰ <http://hu.wikipedia.org/wiki/INCOTERMS> ,letöltve: 2013. július

dokumentálni. Sok jogvita származik abból, ha a vevő szerez be bizonyos okmányt (például a biztosításról), de nem küld róla másolatot vagy bármilyen értesítést a kedvezményezettnek. Így a bank az okmányvizsgálat során csak azt észleli, hogy ez hiányzik, és a fizetést meg kell tagadnia.

A *Bank Melli Iran v. Barclays Bank (Dominion Colonial & Overseas)* ügy³¹ sokat hivatkozott esete annak, amikor az okmányok nincsenek egymással összhangban. A perzsa bank arra hivatkozott a Barclays Bankkal szemben, hogy az nem terhelhette volna meg a számláját azon kifizetés megtérítése miatt, amelyet az akkreditív ügyletben az okmányok benyújtása után teljesített. Az angol bank a megerősített akkreditív alapján negyvenezer font összegben teljesített kifizetést, amely 100 darab új Chevrolet ellenértéke volt. A fizetés feltételeként árukiszolgáltatási utasítást (D/o), számlát, biztosítási okmányt és az USA kormányzservének nyilatkozatát kellett benyújtani. Az árukiszolgáltatási utasítást azt tartalmazta, hogy a jármű új („new-good”). A benyújtott számla viszont azt, hogy a teherkocsi új állapotú („in new condition”). A kormányzserv nyilatkozatán viszont az szerepelt, hogy „new, good, Chevrolet Trucks”. Az a követelmény, hogy az okmányok egymással is összhangban legyenek, a csalás kivédését szolgálja. A bíróság megállapította, hogy a banknak nem lett volna szabad fizetnie, mert az okmányok nem voltak megfelelőek.

Az angolszász jogrendszer okmányvizsgálati szempontból talán egyik legmeghatározóbb esete az *Equitable Trust Co of New York v. Dawson Partner Ltd.*³² ügy. Ebből terjedt el a témában sokszor emlegetett mondás³³, miszerint: „Nincs helye olyan dokumentumoknak, amelyek majdnem azonosak, vagy amelyek éppen megfelelnek.”³⁴ Az eset 1926-ban történt, tehát még az akkreditívek kezdeti szabályaihoz kapcsolódik. Az akkreditívet a felperes bank nyitotta az alperes (vevő) megbízásából, az adásvétel tárgya vanília volt. Fizetési feltételként a benyújtandó dokumentumok között „szakértők által kiállított minőségi tanúsítvány” szerepelt. A nyitóbank kódrendszerének hibájából eredően azonban az értesítés már csak az alábbi tartalmazta: „szakértő által kiállított minőségi tanúsítvány” – tehát az angol „experts” (szakértők) főnév egyes számba került. Mivel ez alapján a kedvezményezett helyesen járt el, lehívhatta az összeget; később derült csak ki, hogy hibás teljesítés történt. A vevő viszont nem volt hajlandó megtéríteni a nyitó bank

³¹ (1951) 2 T.L.R. 1057

³² (1926) 27 Ll LR 49

³³ A témában fellelhető esetjogot figyelembe véve.

³⁴ (1926) 27 Ll LR 49 per Lord Sumner at 52: „There is no room for documents which are almost the same, or which will do just as well.”

költségeit. Ezért a bank bíróság elé vitte az ügyet, azonban a keresetét elutasították, arra hivatkozva, hogy nem lehet olyan okmányokat elfogadni, amelyek majdnem azonosak, vagy csak éppen megfelelnek az akkreditív feltételeinek.

Ugyanebből a gondolatból indult ki a Szingapúri Fellebbviteli Bíróság is a *Bhojwani vs Chung Khiaw Bank Ltd*³⁵³⁶ ügyben. A fellebbezők többek között azt kifogásolták, hogy a két akkreditívhez külön-külön kellett volna szakértői tanúsítványt csatolni, de ők azt egyben kapták meg. A bíróság azonban megállapította, hogy az *Equitable Trust* ügy alapelveit nem lehet mereven alkalmazni minden helyzetben. Míg az, hogy egy vagy több szakértő által hitelesített tanúsítvány szükségeltetik, egyértelműen jelentősnek minősül, addig, ha az okmányok formája és a darabszáma megfelel az akkreditívnek, akkor el lehet tekinteni attól, hogyan, milyen formában juttatták el az okmányokat³⁷.

A *Swotbooks.Com Limited v Royal Bank of Scotland plc*³⁸ ügyben *standby akkreditív* kibocsátása állt a középpontban (a készenléti akkreditív alapján a nyitóbank a saját nevében fizetést ígér arra az esetre, ha a megbízója szerződéses kötelezettségét nem teljesíti³⁹⁴⁰). Ez tehát biztosíték, amely felfogható a szerződés megerősítéseként. A Swotbooks brit internetes könyv kiskereskedő, amely megbízta az alperes bankot egy látra szóló készenléti akkreditív megnyitásával, a német Libri könyvnagykereskedés részére. Azonban a Libri által benyújtott dokumentumok nem feleltek meg szigorúan az akkreditív feltételeinek (font helyett euro-ban adták meg az összegeket; a számlán könyvek helyett CD és DVD is fel volt tüntetve; mennyiségi eltérések voltak és a szállítói lista sem egyezett), ráadásul a bank megterhelte a Swotbooks értékpapírszámláját, ugyanis az alapszerződés bankgaranciát tartalmazott. Alapvetően az okozta az eltéréseket, hogy a meghatározott német postai szállítási okmányok helyett DHL-el szállították az árut, amelyet a nagy tapasztalattal rendelkező banki ügyintéző sem tudott megfelelően kezelni. A bíró ebben a kérdésben azzal érvelt, hogy az a tény, hogy egy 40 éves tapasztalattal rendelkező bankár nem találkozott még ilyen típusú szállítási okmánnyal, megerősíti azt a következtetést, hogy nem volt megfelelő az okmány. A bíró szembeállította a függetlenség

³⁵ [http://www.ipsofactoj.com/archive/1990/Part04/arc1990\(4\)-004.htm](http://www.ipsofactoj.com/archive/1990/Part04/arc1990(4)-004.htm), letöltve: 2011. november

³⁶ [1990] 3 MLJ 260

³⁷ Itt ugyanis tartalmában teljesen megfelelt a meghitelezés feltételeinek a benyújtott dokumentum. A bíróság viszont azt állította, hogy a felek számára nem lehetett nagyon lényeges tényező az igazolások számának meghatározása.

³⁸ [2011] EWHC 2025 (QB)

³⁹ <http://hu.wikipedia.org/wiki/Akkredit%C3%ADv>, letöltve: 2011. november

⁴⁰ Leggyakoribb eset, ha a vevő nem fizet – ezt biztosítja a *financial standby credit*.

és az okmányszigorúság elvét (abban hivatkozva az Equitable Trust esetre), majd megállapította, hogy a bank nem volt jogosult fizetést teljesíteni. Vagyis a bank nem volt feljogosítva fizetést teljesíteni a Librinek, és szintén jogosulatlanul terhelte meg a felperes értékpapírszámláját.

Előfordulnak olyan helyzetek, amikor a bankok a józan ész ellenére szigorúan az okmányok egyezését vizsgálják. Erre az egyik legtöbbet hivatkozott példa a *Carter Petroleum Products Inc. v. Brotherhood Bank and Trust Co.* ügy⁴¹, amely arra a problémára épült, hogy a megbízó társaságot „Highway 210, LLC”-ként tüntették fel, azonban a váltón „Highway 210 Texaco Travel Plaza, LLC” szerepelt. A bank visszautasította az okmányt, így az ügy a bíróság elé került; aki megállapította, hogy minden szükséges adatot tartalmaz, így el kellett volna fogadnia.

A fellebbviteli bíróságok gyakran helybenhagyják azokat a döntéseket, amelyekben a bankok triviális és jelentéktelen eltérésekre hivatkozással tagadják meg a fizetést. Erre példa a *Moralice Ltd. v ED & F Man* ügy⁴², amelyben az áru súlyaként 499,7 tonnát jelöltek meg 500 tonna helyett. Ahol pedig szigorú megfelelés alapján döntenek a bankok, ott nem tud érvényesülni a common law doktrínája, a „*de minimis non curat lex*”⁴³ elve. Ez az elv úgy jelenik meg a Szokványban, hogy az egységár és a mennyiség tekintetében 10% eltérést mindkét irányban megenged⁴⁴.

A *Banco Espanol Credito v State Street Bank and Trust Company*⁴⁵ ügyben a meghitelezés feltételeként minőségi tanúsítvány kértek. Az eladó felajánlotta ezt az áru 10%-ra vonatkozóan, és ez alapján állította, hogy az áru megfelelő volt. A bank azonban eltérésekre hivatkozva megtagadta a teljesítést, így az eladó bírósághoz fordult. A bíróság az elutasítást ésszerűtlennek minősítette, arra hivatkozva, hogy „*egy szakértőt sem lehetne felkérni arra, hogy vizsgáljon minden egyes ruhadarabot egy 118.000 dollár értékű ruhaszállítmánynál*”.

A *Glencore International A.G. and Bayerische Vereinsbank A.G. v. Bank of China* ügyben az angol bíróság megállapította, hogy egy okmányt nem tesz eredetivé az, ha a másolatot aláírják⁴⁶.

⁴¹ 2004 WL 2070906

⁴² (1954) Lloyd's Rep. 526.

⁴³ „*a kis dolgokkal nem foglalkozik a törvény*”

⁴⁴ UCP 600, 30.cikk: „*Tolerance in Credit Amount, Quantity and Unit Prices*”

⁴⁵ 385 F.2d 230 (1st Cir. 1967)

⁴⁶ <http://thelawyer.com/80427.article>, letöltve: 2013. augusztus

Álláspontom szerint az előbb ismertetett esetek azt bizonyítják, hogy a bankok a kereskedelmi gyakorlat hiányában ésszerűtlen döntéseket tudnak hozni, illetve a felelősségük is nehezen határozható meg.

III. eUCP – a XXI. század újítása

A kommunikáció és technika fejlődésével az okmányokat egyre nagyobb számban nyújtják be részben vagy egészben elektronikusan, ami egyszerűsíti és gyorsítja a kereskedelmi ügyleteket. Emiatt az okmányvizsgálatnak speciális szabályait alakították ki, amelyek az elektronikus adatszolgáltatásra vonatkoznak. A szállítás során rengeteg okmány keletkezik, ezek költsége pedig jelentős lehet magához az ügyletthez viszonyítva. A bankok számára ez nem újdonság, mivel telex és SWIFT⁴⁷ rendszeren keresztül, papírok nélkül kommunikálnak.

„Az elektronikus okmányos meghitelezésekre vonatkozó egységes szabályok és szokványok” (eUCP) 2002-ben lépett hatályba a UCP 500-at kiegészítő határozatként, abból a célból, hogy az elektronikus okmánybenyújtást lehetővé tegye és szabályozza.

Az eUCP első verzióját (1.0-t) 2007-ben az eUCP 1.1-es változata követte, amely a UCP 600-at egészíti ki. Alkalmazása kiterjed azokra az esetekre is, amikor csak részben történik elektronikusan az okmánybenyújtás: elegendő, hogy egyetlen egy okmányt elektronikusan nyújtsanak be⁴⁸. Az eUCP nem támaszt formai követelményt az elektronikus technológiára, arról hallgat. Mindig együtt kell értelmezni és alkalmazni a UCP 600-al, mert az eUCP szabályozása csak kiegészítendően tartalmazza a kifejezéseket és az eljárást⁴⁹. Az elektronikus okmányos meghitelezésre vonatkozó szabályok 12 cikket tartalmaznak. Külön szabály vonatkozik az okmányok beérkezésére, ugyanis tartalmazniuk kell a hivatkozást az eUCP-re, melynek keretében benyújtották, ettől válik egyértelművé a bankok számára az okmányvizsgálat speciális volta⁵⁰. Meg kell jelölni a formátumot és a verziószámot (eUCP 4. cikk) – ennek

⁴⁷ A bankok által használt telex hálózat sok hibát tartalmazott, emiatt alkották meg a SWIFT rendszert. A SWIFT mozaikszó *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication* (Nemzetközi Bankközi Pénzügyi Telekommunikációs Társaság) betűiből áll. A SWIFT kód a bankok azonosítására szolgál. IBAN azonosító kóddal használva a bankoknak lehetőségük nyílik nemzetközi ügyletek lebonyolítására, hiszen bankközi hálózatként pénzügyi szolgáltatásokat tudnak nyújtani.

⁴⁸ eUCP V1.1. Supplement to UCP 600 e2 cikk alapján

⁴⁹ eUCP V1.1. e2. cikke rendelkezik a két szokvány viszonyáról. Abban az esetben, ha a kedvezményezett a választás joga megilleti és ő kizárólag papír alapon nyújtja be az okmányokat, kizárólag a UCP alkalmazandó. Ugyanígy, ha kizárólag papír alapon történik az okmánybenyújtás.

⁵⁰ eUCP V1.1. e1 cikk

hiányában bármilyen forma alkalmazható – ; abban az esetben, ha az nincs megjelölve és az okmány benyújtójának fel nem róható okból olvashatatlan a dokumentum, akkor az nem adhat alapot elutasításra⁵¹. A kedvezményezettnek az elektronikus benyújtás hiánytalan voltáról igazolást is kell továbbítania. Igazolás hiányában a benyújtás nem minősül teljesítettnek⁵². Ugyanúgy nem minősül benyújtottnak egy okmány, ha a bank nem tudja hitelesíteni azt. Felmerülhet a kérdés, mi történik, ha CD-n vagy DVD-n kell benyújtani egy elektronikus okmányt? Erről is rendelkezik a szokvány, ugyanis olyankor a jogvita megelőzése érdekében meg kell jelölni annak fizikai helyét. Az e5. cikk c) és d) pontjai alapján meg kell határozni az elektronikus okmánnyal kapcsolatban álló akkreditívet, ugyanis ennek hiányában sem minősül benyújtottnak. Az e6. cikk az okmányvizsgálat szabályai között említi, hogy ha az külső oldalra vagy linkre mutat, akkor azokat vizsgálni kell. Eltérésnek számít, és így az elutasításra az okot, ha a link vagy a külső oldal nem működik. A nyitó banknak nem kötelezettsége vizsgálni, hogy ilyen esetben mi okozza a hibát, így például, hogy megfelelően biztosították-e a hozzáférést számára. Ezzel szemben, ha valaki elgépelte valamit, és ezt bizonyosan megállapítható, akkor az nem ad alapot az elutasításra. Elektronikus benyújtás során a kedvezményezett az okmányokat az avizáló banknak megküldi, akinek kötelessége hitelesíteni azokat. Összefoglalva, az eUCP szabályai értelmében tehát alapot adhat visszautasításra, ha nem megfelelő formátumban nyújtják be az okmányt, vagy ha az nincs hitelesítve, vagy a külső oldal nem elérhető, vagy ha az akkreditívet nem lehet azonosítani. Az e9. cikk alapján a kiállítás dátumának meg kell egyeznie az elküldés dátumával, amely a szállítás dátumát is jelenti, ha az nincs külön meghatározva. Ha ezt nem tüntetik fel, a bank el fogja utasítani. Ha sérült okmányt kap a bank, az e11. cikk lehetőséget ad arra, hogy ismételten benyújtsák azt (re-presented). Azon idő alatt az okmányvizsgálatot nem lehet elvégezni, így az szünetel. Kérdéses, hogy van-e jelentősége, hogy az elektronikus okmány már a benyújtás előtt sérült volt, vagy csak azt követően vált azzá? A legutolsó cikkben (e12.) szeretnék kizárni a bank felelősségét többek között az alábbi kérdések tekintetében: ilyen a küldő személy azonossága, az információ forrása vagy a hiánytalanul és változatlanul továbbküldött okmányok köre és az elektronikus okmányok hitelessége és eredetisége.

Az elektronikus benyújtás számos jogi problémát és bizonyítási nehézséget vethet fel. Ilyen kérdés, vajon megegyezik-e a kinyomtatott változattal jogi szempontból, vagy, hogy mi történik, ha az eredeti

---

⁵¹ eUCP V1.1. e6. cikk c) pont

⁵² eUCP V1.1. c5. cikk c) pontja

okmányt törlik?⁵³. A gondolat abból ered, hogy a gazdasági szereplők tevékenységük során gyakran nélkülözik a jogi eshetőségek teljes körű felmérését, előrelátását. Sokszor előfordul, hogy ha egy elektronikus dokumentumra „már nincs szükség”, egyszerűen törlik azt. Szerencsésebb esetben kinyomtatják, és úgy archiválják. Az eredeti elektronikus dokumentum biztosan nem ugyanaz, mint a kinyomtatott változata, ugyanis az elektronikus sokkal több adatot tartalmaz: ilyen a küldés és beérkezés dátuma, a tárgy megjelölése az email-ben, a további címzettek neve, az előzmények, illetve számos egyéb speciális adat⁵⁴. Dr Alan Davidson, aki a New South Wales-i és az Ausztrál Legfelsőbb Bíróság állandó tagja, cikkében felhívja a figyelmet arra, hogy mindenképp érdemes több évig megőrizni az eredeti elektronikus okmányt, nem szabad azt a kinyomtatása után törölni. Hivatkozik továbbá az angolszász jogrendszerben alkalmazott „*best evidence rule*”-ra, az ügy természetére nézve legjobb bizonyítékra⁵⁵, vagyis a másodlagos bizonyíték mindaddig elfogadhatatlan, ameddig az elsődleges elérhető. Nehéz ezt mondjuk alkalmazni az elektronikus információra, úgy, mint az audio kazettára, CD-re, DVD-re, floppy-ra vagy a merevlemezen található adatokra⁵⁶. Az amerikai *Armstrong v. Executive of the President* ügyben⁵⁷ például a bíróság megállapította, hogy az email nyomtatott változata sokkal kevesebb információt tartalmaz, mint az eredeti elektronikus, így nem volt felhasználható bizonyítékként.

Még egy másik aspektusból érdemes vizsgálni az elektronikus okmányok kérdését. Érdekes helyzetek alakulnak ki, ha az áru hamarabb célba ér, mint az okmányok, hiszen az egy időre megakasztja a kereskedelmi folyamatot. Az elektronikus adatszolgáltatás az ilyen helyzeteket oldja fel. Fontos lehet ez a probléma olyan esetben, ahol az árut „egy gombnyomás”-sal továbbítani lehet, jóval előbb megérkezve így a vevőhöz, mint az azt kísérő okmányok. Ilyen speciális áru lehet ma a számítógépes szoftver, az elektronikus adatbázis, a domain név⁵⁸, a regisztrált védjegy vagy a földrajzi árujelzés. Vagyis ilyen helyzetben nincs „klasszikus” szállítási okmány és szállítási időből eredő késedelem,

⁵³ Dr. Alan DAVIDSON – Electronic Records in Letters of Credit, University of Queensland, 9.

⁵⁴ Dr. Alan DAVIDSON: i.m. 9-11.

⁵⁵ „the best that the nature of the case will allow” – Lord Harwicke

⁵⁶ Dr. Alan DAVIDSON: i.m. 10-11.

⁵⁷ 810 F Supp (1993)

⁵⁸ Nem tekinthető szellemi alkotásnak, így nem is élvezi a szellemi alkotások jogának védelmét. Alfánumerikus jelekből áll. Felső szintű domain az országok kétbetűs kódja, amely az egyediséget segíti biztosítani. Magyarországon az Internet Szolgáltatók Tanácsa regisztrálja ezeket. Delegálásnak nevezik azt, amikor egy domain nevet használatba adnak. Az Egyesült Államokban a Network Solutions Inc. felel a „.com” használatáért, amely nemzetközi fődomain és kereskedelmi tevékenységre utal.

ugyanígy az áru hamarabb a vevőhöz ér, mint ahogy a kedvezményezett a banknak be tudná nyújtani a szükséges dokumentumokat.⁵⁹

Az angolszász szakirodalom sokat foglalkozik az elektronikus adatszolgáltatás kérdésével. Jacqueline D. Lipton cikke az internetes domain név határon átnyúló kereskedelmét részletesen is bemutatja⁶⁰. Példájában egy amerikai cég „.com” domain nevet adott el egy ismeretlen francia cégnek, a fizetés okmányos meghitelezéssel történt, amelyet a Bank of New York nyitott meg. Fontos megjegyezni az ügy kapcsán, hogy a domain neveket nem lehet úgy továbbítani, mint egy elektronikus adatbázist vagy szoftvert. Átruházható úgy, hogy eladják magát azt a vállalkozást, amely jogosult a domain használatára (így az is átszáll vele együtt). Másik lehetőség, hogy az eladó nevében kéri a domain név regisztrációjának törlését az illetékes hatóságtól, majd pedig kéri a regisztrációt a vevő nevében. Analógiaként értékelhető a találmányok továbbítása: az eszköz vagy eljárás továbbítható elektronikusan, de a hozzá kötődő szabadalmi oltalom maga nem⁶¹. Ilyen esetekben lehetőség van a bejegyzésről dokumentációt készíteni a vevő nevében. Egyértelmű, hogy a klasszikus szállítási okmányok szóba sem jöhetnek itt. Ebből következik, hogy a fizetési feltételeknél különböző megoldások léteznek: például, ha a Network Solutions hivatalos email értesítést küld arról, hogy a domain név a vevő cég tulajdonában van. A vevő cég vezető tisztségviselője is adhat megerősítést a bank számára arról, hogy megszerezték a domain nevet⁶².

Az imént ismertetett szakirodalomból levonhatjuk azt a következtetést, hogy az elektronikus kereskedelemben is lehet helye az okmányos meghitelezésnek. Attól válik ez a finanszírozási forma népszerűvé, hogy több új ismeretlen üzleti partnert szerezhetnek a felek az ügylet elektronikus jellege miatt, ellenben mindvégig biztosak lehetnek a fizetés bizonyosságában és biztonságában. Érdekes jelenség, hogy az elektronikus okmánybenyújtás fejlődésével és egyre nagyobb használatával csökkent és még inkább csökkenni fog a meghitelezésbe bekapcsolt bankok száma. Az avizáló- és a negocionáló bank egyenesen el fog tűnni az ügyletből⁶³. Megerősítő bankra viszont mindenképp szükség van és lesz is, hiszen az a kedvezményezett helyi bankjaként szerepet játszik a kereskedelmi ügylet biztonságában.

---

⁵⁹ Jacqueline D. LIPTON: Documentary Credit Law and Practice in the Global Information Age, 1984.

⁶⁰ Jacqueline D. LIPTON: i.m. 1985.

⁶¹ Jacqueline D. LIPTON: i.m. 1986.

⁶² Jacqueline D. LIPTON: i.m. 1987.

⁶³ Dr. Alan DAVIDSON: i.m. 4.

IV. Bankok az okmányos meghitelezésben

1. A bankok közötti jogviszonyok

A nyitó bankon kívül számos esetben kapcsolható be az akkreditív jogviszonyba egyéb bank. Az UCP 2. cikke definiálja a főbb közreműködő bankok körét. Tekintettel arra, hogy a bankok eltérő feladatokat látnak el, a felelősségük is különböző. Közreműködő bankok lehetnek az alábbiak:

Lehet *megerősítő (igazoló) bank*⁶⁴, amely a nyitó bank megbízásából saját nevében vállalhat fizetési kötelezettséget (de váltót is elfogad vagy negocionál); vagyis második kötelezettnek tekinthető, amely a nyitó bankkal egy sorban vállal felelősséget⁶⁵. Arra a kérdésre, hogy akkor most a megerősítő bank kezes, készfizető kezes vagy egyetemleges adóstárs-e, a válasz az, hogy a kötelezettség egyetemleges. Az „*in addition*” kifejezés ugyanis a Szokvány szövegében arra utal, hogy a meghitelezést kívánja megerősíteni, vagyis ő maga is önálló kötelezettséget vállal.⁶⁶ Ez adja az elhatárolást az akkreditív „megerősített” vagy „meg nem erősített” volta között. Meg nem erősített akkreditív esetén a megerősítő bank csak értesít vagy fizetést teljesít. Ha a megerősítő bank teljesít a kedvezményezettnek, akkor a nyitó banknak meg kell térítenie költségeit. A megerősítéssel pedig a fizetés kockázata a vevő országából az eladóéba száll át. Néhány esetben harmadik banknak kell megtérítenie, amelyet a nyitó bank bíz meg: ez a megtérítő bank. Az igazoló bank sok esetben az eladó bankja, mivel nagyobb bizalommal van a saját bankja vagy egy ismert bank iránt, mint egy külföldivel szemben (hiszen ott lehetnek politikai vagy gazdasági kockázatok is)⁶⁷.

Az *értesítő (avizáló) bank*⁶⁸ a kedvezményezett saját, helyi bankja szokott lenni. A nyitó bank neki küldi meg az okmányokat és szerepe annyi, hogy ellenőrzi a meghitelezés hitelességét és értesíti a kedvezményezettet. A hitelességet a külső megjelenés alapján vizsgálja (*on their face*); felhívhatja a figyelmet az akkreditív hiányosságaira és ellentmondásaira is – más felelősség nem terheli. Az értesítő bank eljárásának célja az okmányok hamisításából származó esetek csökkentése. Ha a nyitó bank igénybe vesz egy avizáló bankot, akkor

⁶⁴ UCP 600, 8. cikk

⁶⁵ FOLSOM – GORDON – SPANOGLE: International business transactions: A problem – oriented coursebook; West Publishing Co., 1990. 38.

⁶⁶ SZILÁGYI Ernő – HIDAS János: i.m. 20.

⁶⁷ www.unzco.com, letöltve: 2011. október

⁶⁸ UCP 600, 9. cikk

minden közlést és okmánytovábbítást e bankon keresztül kell végezni – ezért mondják, hogy „postás” szerepe van.

A *teljesítő (kijelölt) bank* az, akinél az akkreditív összege rendelkezésre áll; így általában ő fizet, de megbízhat valaki mást is. Ez nem önálló kötelezettségvállalás, hanem a nyitó bank kötelezettségét teljesíti (akit emiatt megtérítési kötelezettség terhel) – ebből kifolyólag nincs jogviszony e bank és a kedvezményezett között. Ez pedig azt jelenti, hogy a kedvezményezett az igényét csak a nyitó bankkal szemben tudja érvényesíteni. A teljesítő bank lehet: fizető, váltóelfogadó, valamint negocionáló bank. Azonban, ha annak ellenére teljesít kifizetést, hogy az okmányok nem felelnek meg az akkreditív feltételeinek, a nyitó bank visszaigényelheti a fedezet összegét.

A *fizető bank*: leggyakrabban az eladó bankja – sok esetben azonos az avizáló bankkal –, akit a nyitó bank kér fel a fizetés teljesítésére. A nyitó bank számára így fedezetet bocsát ki akár a fizetést megelőzően, akár a fizetés időpontjában. Természetesen az okmányok szigorú vizsgálatát neki is el kell végeznie. A fizetést követően a nyitó bank megtéríti a költségeit. Felelőssége speciális, hiszen ha nem teljesíti a megbízás szerinti kötelezettségét, az eladó felléphet ellene.

A *rembours (megtérítő) bank*: a nyitó bank bízta meg, amellyel folyószámla-kapcsolatban áll. A nyitó bank számlakövetelésének terhére teljesít fizetést. Habár a saját nevében jogosult eljárni a bank, de a fizetés teljesítéséért a nyitó bank felel. A meghitelezés során az okmányok a fizető banktól közvetlenül a nyitó bankhoz kerülnek a megtérítő bank beavatkozása nélkül. A rembours bank nem tartozik felelősséggel a fizetés teljesítéséért, az akkreditív feltételeivel nem foglalkozik. Jogvitára adhat alapot, ha a rembours bank igénybe veszi, lehívja a kifizetett összeget a nyitó banktól, mert hibásan azt állapította meg, hogy az okmányok megfelelőek. Ilyenkor a nyitó bank nem tud mást tenni, mint hogy visszaköveteli a lehívott összeget. Fel kell vennie a kapcsolatot a megbízóval és várni az utasítást; a vevő szerencsés esetben eltekint a hibától, hiszen az árura szüksége van és a hiba orvosolható. A vevőnek viszont adott esetben érdeke lehet abban, hogy gazdasági okoktól vezérelve úgy döntsön, ne fogadja el az árut. Ennek eredményeképp árleszállítást harcolhat ki vagy egyéb kedvezményt, abban az esetben, ha az eredeti szerződéstől nem kíván elállni⁶⁹.

---

⁶⁹ SZILÁGYI Ernő – HIDAS János: i.m.124.

A negocialó bank: saját kockázatára vásárolja meg az okmányokat és az esetleges váltót az eladótól. Bármely bank elláthatja ezt a feladatot, de lehet kifejezetten meghatározott második bank is.

A váltóelfogadó bank: Általában halasztott fizetésű akkreditív esetén alkalmazzák, amikor váltó elfogadásával vagy kifizetésével történik a teljesítés. A váltóelfogadó bank az okmányok vizsgálatát követően gyakorta fizet fedezetből, amelyet a nyitó bank ruház rá, de ennek hiányában is köteles fizetni.

A megelőlegező bank: Az eladó bankjának megjelenési formája, aki a saját költségén és kockázatára vásárolja meg az akkreditívet; megelőlegezi az eladónak a meghitelezés értékét. Sok esetben biztosítékként visszakereseti jogot kötnek ki.

2. A banki felelősség kérdése – a nyitó bank

Az okmányos meghitelezésben a bank próbálja ellensúlyozni azt a körülményt, amely a tapasztalatlanságból, a nagy földrajzi távolságból vagy a piaci környezet ismeretlen voltából ered. A bank önálló kötelezettséget vállal az akkreditív megnyitásával, bizalmi szerepe van. Dolan szerint „*A szigorú megfelelés szabálya és annak hatása a nyitó bank felelősségére olyan, mint a 'zavaros vízben való úszás'.*”⁷⁰

A bank szerepének és felelősségének vizsgálata során különbséget tehetünk aszerint, hogy az eladó vagy a vevő bankjáról van-e szó. Ha egy bank az eladó oldalán kapcsolódik be a kereskedelmi folyamatba, ő lesz az, akinek a kedvezményezett az okmányokat benyújtja. Azokon kívül nincs lehetősége (és nem is képes) vizsgálni a mögöttes ügyletet, sokszor nem is tudja, hogy létezik-e az áru vagy, hogy nem vesz-e részt az ügyfele csalárd ügyletben. A banknak is érdeke, hogy ne vegyen részt büntetendő cselekményben, így megbizonyosodjon az ügyfele szándékáról. Ezzel szemben a vevővel kapcsolatban álló banknak sokkal több feladata van. Egyrészt ő az, aki megnyitja az akkreditívet a megbízási jogviszony alapján. Másrészt meg kell győződnie arról, hogy ügyfele (a megbízó) fizetőképese, rendelkezik elegendő fedezettel a vételár és a járulékos költségek kielégítésére. Célszerű a megbízási szerződéssel egyidejűleg zárolni a szükséges összeget (sokszor óvadék formájában biztosítják). Ennek az az oka, hogy az, hogy a megbízó nyújt-e a nyitó banknak fedezetet, vagy a fedezet hiányában lehet-e megtérülésre

⁷⁰ DOLAN, John. F.: “Strict Compliance with Letters of Credit: Striking a Fair Balance”, Banking Law Journal 18.

számítani, az teljesen független attól, hogy az eladónak jogos-e a fizetés a nyitó bank részéről⁷¹. A megbízó kitölti a szükséges formanyomtatványt a meghitelezéssel kapcsolatban, majd ezt követően a bank a SWIFT rendszeren keresztül megnyitja az akkreditívét.

A UCP 600 is megfogalmaz általános szabályokat a banki felelősség terjedelméről. Kiindulópont a sokat emlegetett függetlenség elve, vagyis ha a felek között jogvita keletkezik a szolgáltatással kapcsolatban, a banknak akkor is fizetnie kell, csak az számít, hogy az okmányok az okmányszigorúság elvének megfeleljenek. Ebből következik, hogy a bank szerződésszegést követ el, ha adott esetben nem fizet, vagy nem határidőben fizet, vagy pedig nem a teljes összeget fizeti meg.

A bankok nem vállalnak felelősséget vagy kötelezettséget az okmányok formájáért, elegendő voltáért, pontosságáért, hitelességéért, hamisítatlanságáért, vagy a jogkövetkezmények miatt, sem az általános, sem a különös feltételek tekintetében. Úgyszintén nem vállalnak felelősséget az okmányok által megtestesített áru megjelöléséért, mennyiségéért, súlyáért, minőségéért, állapotáért, csomagolásáért, szállításáért, értékéért, meglétéért, valamint az áru szállítóinak, szállítmányozóinak, biztosítóinak vagy más személyeknek a jóhiszeműségéért, cselekedeteiért, mulasztásaiért, fizetőképességéért, kötelezettségeinek teljesítéséért és hírnevéért (34. cikk). A Szokvány kizárja a bankok felelősségét az üzenetek, levelek, okmányok továbbításakor előforduló késedelmekért, azok elvesztéséért, valamint a szakkifejezések hibás fordításáért vagy értelmezéséért (35. cikk). A bankok más bankok szolgáltatásai igénybevételekor nem vállalnak felelősséget, hanem az a megbízó kockázata – még akkor is, ha a nyitó bank választotta a másik bankot (37. cikk). A megbízót terheli a külföldi jogszabályokból és szokásokból eredő minden felelősség és kötelezettség – így köteles kártalanítani a bankot az ezekből eredő kötelezettségeikért (37. cikk d) pont). Úgyszintén a megbízó viseli a vis maior következményeit (36. cikk). A bank így csak azokban az esetekben tartozik felelősséggel a megbízójával szemben, amikor ő maga nem tartja be az utasításokat, vagy hibásan adja tovább őket. A megbízó vállalja a jogi kockázatát annak, hogy a bank csak szemrevételezi az okmányokat, majd a tartalmukat összeveti az akkreditívnek a megbízó, illetve az egyéb kísérő okmányok meghatározott tartalmával.⁷² Vagyis, okmányvizsgálat esetén a bank akkor felel, ha megszegi az okmányvizsgálat szabályait, mert nem jár el elég alaposan és gondossággal. A bank ilyen irányú

⁷¹ ORMAI – BARNA: Okmányos meghitelezés – visszavonható-e a banki fizetési ígéret? Napi Jogász 6/2001., 8-10.

⁷² ORMAI – BARNA: uo. 8.

felelőssége alól egy kivétel van: nem terheli felelősséggel azért, amit a gondos szemrevételezés ellenére nem fedezhető fel.⁷³ Felelősséggel tartozik viszont abban az esetben, ha a késedelem kizárólag az ő magatartásával függ össze. Az MNB Üzletszabályzata egyértelmű a felelősséggel kapcsolatban: általános jelleggel fogalmazza meg, hogy a MNB nem felel azokért a károkért, amelyek az ügyfelet a megbízás teljesítéséhez szükséges egyéb dokumentum késedelmes benyújtása vagy hiánya miatt, illetve az ügyfél érdekkörében felmerülő hibás, hiányos vagy késedelmes adatszolgáltatás folytán, ideértve különösen a fizetési megbízás hibátlan teljesítéséhez szükséges adatokat, továbbá a kommunikációs csatorna meghibásodása miatt érik⁷⁴. Az okmányos ügyletekkel összefüggésben akként rendelkezik, hogy abban az esetben, ha az átvett okmányokban olyan eltérések vannak, amelyek elbírálása a nemzetközi szokványok szerint elsősorban megbízott bank mérlegelési jogkörébe tartozik, a nyitó bank és az okmányvizsgálattal megbízott egyéb bank, valamint a megbízó eltérések címén igényt nem támaszthat az MNB-vel szemben⁷⁵.

A megbízó a részt vevő bankok közül csak a nyitó bankkal áll jogviszonyban, őt utasíthatja, így nem módosíthatja az akkreditív feltételeit a fizető banknál. A nyitó bankot pedig köti a megbízási szerződés tartalma. Amennyiben a megbízó a meghitelezés feltételeinek módosítását közli a nyitó bankkal, úgy az utasításait annak követnie kell. Ha a fizető bank elfogadja a megbízó utasításait a módosítással kapcsolatban, akkor az viszont megalapozza a kártérítési felelősséget a nyitó bankkal szemben⁷⁶. Az 1997.196. számú *Bírósági Határozat* szerint *„...a megbízott által igénybe vett fizető bank akkor is felelős a megbízott által meghatározott feltételektől eltérő fizetéssel okozott kárért, ha a megbízó akaratának megfelelően járt el, és a fizető bankot a megbízó jelölte ki.”* Ez azt jelenti, hogy a nyitó bankot nem terheli felelősség a fizető bankért, aki az akkreditív terhére fizetés teljesítésére kötelezett. A bírósági határozat alapját képező Legf.Bír.Gfv.X.33.129/1995.sz. ügyben a bíróság megállapította, hogy a fizető bank az akkreditív terhére történő fizetések során eltért a nyitó bank által meghatározott és megerősített feltételektől. Ez a magatartás pedig a fizető bank részéről jogellenes volt és kártérítési igényre ad alapot⁷⁷. Az indokolás szerint a fizető bank ugyanis a nyitó bank által megbízott⁷⁸ személyként a nyitó bankkal áll

---

⁷³ ORMAI – BARNA: i.m. 8.

⁷⁴ Üzletszabályzat 2.5. pontja

⁷⁵ Üzletszabályzat 3.6.3. pontja

⁷⁶ BH 1997.196.

⁷⁷ 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 339.§ (1) bekezdés

⁷⁸ Régi Ptk. 475.§ (1) bekezdés

jogviszonyban, így nem áll jogában eltérni a nyitó bank által meghatározott feltételektől. Nem mentesíti a jogellenesség alól, hogy a megbízó (vevő) utasítása szerint járt el. Ha a fizető bank nem tért volna el a nyitó bank által meghatározott feltételektől, akkor nem fizethetett volna. Vagyis a régi Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerinti ok-okozati összefüggést⁷⁹ ez megalapozza. Ezért azonban a nyitó bank nem tartozik felelősséggel⁸⁰. Ezzel az ügygel kapcsolatban született az 1996.106. Bírósági Határozat, amely szerint: „*Akkreditív (okmányos meghitelezés) fizetési mód szerződésben való kikötése nem jelenti egyben a megbízó részéről a bankszámlájáról való intézkedést is. A fizető bank – visszavonás hiányában – nem köteles esetenként vizsgálni a megbízó által adott aláírási jogosultság meglétét*”.

A nyitó bank *on their face* – külső megjelenés alapján – ellenőrzi az okmányokat, átveszi, majd a fizetést (negocionálást, váltó elfogadást, stb.) teljesítő banknak megtérítést nyújt. Az okmányvizsgálat szigorú szabályai alapján ugyanúgy vizsgálnia kell a feltételek teljesülését akkor is, ha az okmányokat az okmányvizsgálatra kötelezett beküldő bank továbbította neki. Leggyakrabban a nominated, tehát a fizető /negocionáló/ váltóelfogadó bank vesz részt az okmányvizsgálatban⁸¹.

Eszerint, ha az MNB által átvett okmány olyan eltérést tartalmaz, amely a nemzetközi szokvány szerint mérlegelési jogkörbe tartozik, akkor az okmányvizsgáló más bank vagy a megbízó – a mérlegelési jogkörbe tartozó kérdés tekintetében – az MNB-vel szemben nem támaszthat igényt. Az MKB Bank hatályos Üzletszabályzata még mindig az elvárható gondosság elvére utal⁸². Ezzel szemben pl. a Raiffeisen Bank Üzletszabályzata mindenkor a hatályos UCP alkalmazását rendeli⁸³.

A *Power Curber International Ltd v National Bank of Kuwait*⁸⁴ ügy mind az okmányszigorúság elvénél, min a joghatóság problematikájánál, és a bankok felelősségének kérdésénél is gyakran hivatkozott eset. A „P” amerikai eladó árut exportált kuvaiti vevőknek. Az ügylet során a „D” bank akkreditívet bocsátott ki egy észak-karolinai bankon keresztül. A fizetést megelőzően a kuvaiti bíróság határozatot hozott, amelyben rögzítette, hogy mekkora összeget kell fizetnie a vevőnek. Az eladó azonban eljárást indított a nyitó bank ellen Londonban, az akkreditív

⁷⁹ a megbízó kára és a fizető bank magatartása között

⁸⁰ A (rég)Ptk. 475.§ (4) bek. értelmében ugyanis a megbízott az általa igénybe vett személyért – ha őt a megbízó jelölte ki – nem felelős, ha bizonyítja, hogy az igénybe vett személy utasításokkal való ellátása és ellenőrzése terén úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.”

⁸¹ SZILÁGYI Ernő – HIDAS János: i.m.123.

⁸² MKB Bank Zrt. – Okmányos bankműveletekkel kapcsolatos üzletszabályzata; kelt: 2014. március 15-én

⁸³ Raiffeisen Bank üzletszabályzata, Akkreditív 4. pont alatt

⁸⁴ (1981) 1 WLR 1233

feltételei között meghatározott összeg tekintetében. A bíróság ítéletet hozott az eladó javára, azonban a végrehajtást felfüggesztette. Megállapították, hogy a tartozás kérdését az Észak-Karolina állam joga szerint kell elbírálni, ugyanis a „*lex situs*”⁸⁵ elve szerint az adósság Észak-Karolinához kötődik, és így a kuvaiti bíróság határozata nem befolyásolja az adósság létezését vagy érvényességét, ezáltal a londoni bíróság jogosan hozott felfüggesztő ítéletet⁸⁶. Másrészt a bíróság szerint a banknak eleget kell tennie az akkreditívben foglaltaknak, és a bíróságnak nem kell elismernie a kuvaiti bíróság határozatát. Az ügy kapcsán kimondták, hogy „*mivel az akkreditív a készpénzzel áll egy sorban, így eleget kell tenni neki*”. A bíróság azt hangsúlyozta: alapvető feltétel, hogy minden bank, amely akkreditívet bocsát ki, teljesítse a kötelezettségét. A bank semmilyen módon nem érintett az eladó és a vevő közötti esetleges jogvitában. A vevő hivatkozhat arra, hogy az áru nem szerződés szerű, ettől függetlenül a banknak fizetést kell teljesítenie (természetesen, ha az okmányok megfelelnek). Előfordulhat, hogy a vevő beszámítással élne, mondván, hogy ellenkövetelése van az eladóval szemben, a banknak mégis eleget kell tennie.

A szakirodalom⁸⁷ többek között a nyitó bank felelőssége kapcsán is említi a *Bolivinter Oil SA v. Chase Manhattan Bank ügyet*⁸⁸. Az adásvételi szerződés tárgya nyersolaj fuvarozása volt. A felperes (fuvarozó) szerződéses kötelezettségét a szír bank bankgaranciával erősítette meg. Az alperes Chase Manhattan Bank ellenbiztosítékként akkreditívet bocsátott ki. Miután a szállítmány megérkezett, a felperes jelezte a banknak, hogy megszűnt a jogosultság a követelésre. Viszont a szír bank azt közölte az alperes bankkal, hogy a felperes szerződésszegésre hivatkozott, és bejelentette igényét. A felperes így perre vitte az ügyet, és kérte, hogy akadályozzák meg a kifizetést, ugyanis a vevő rosszhiszemű. A másodfokú bíróság – megváltoztatva az első fokú döntést – kiemelte, hogy a bíróság végzésével akkor akadályozhatja meg a fizetést, ha a banknak már akkor tudomása volt a csalásról, amikor a fizetésre felhívták. Ebben az ügyben ezt nem tudták bebizonyítani.

Amíg a UCC rendezi a kedvezményezett részéről a jogszavatosságot, addig sok jogrendszer vizsgálja a kedvezményezett jogát a kártérítésre, abban az esetben, ha a nyitó bank jogellenesen tagadja meg a fizetés teljesítését. A UCC esetén a jogalkotó abból indul ki, hogy a felek

⁸⁵ *Lex situs is the law of the place in which property is situated for the purposes of the conflicts of law* (vagyis nemzetközi magánjog szabályait kell alkalmazni).

⁸⁶ FOLSOM – GORDON – SPANOGLE: i.m. 178.

⁸⁷ <http://legalsutra.org/755/the-liability-of-issuing-banks-in-letters-of-credit-transactions/>, letöltve: 2011. november

⁸⁸ (1984) 1 Lloyd's Rep. 251

cselekedeteiket jóhiszeműen teszik („*in good faith*”). Ugyanígy „*az a kérdéskör sem képezi a szabályozás tárgyát, hogy vitathatja-e, illetve perelheti-e a kedvezményezett azokat az okokat, amelyek alapján a nyitó, illetve az igazoló a fizetési kötelezettségét 'törölte'*”⁸⁹.

V. Összegzés

A dolgozatom kiindulópontja az volt, hogy a nemzetközi kereskedelem szereplői minimalizálni kívánják a kockázataikat, amelyek az országhatáron átnyúló szállításból, politikai és kulturális különbségekből, gazdasági érdekekből vagy a különböző nyelvből és valutából erednek. Az ellentétek feloldását szolgálja az okmányos meghitelezés jogintézménye, mint finanszírozási forma, ellentétben a bankgaranciával, ami viszont a szerződést hivatott biztosítani. Egyedülálló megoldás, hiszen a vevő gyorsan és biztonságosan jut az áruhoz, egyidejűleg pedig az eladó megkapja a vételárat. A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara több, mint nyolcvan éve jelentette meg „*Az okmányos meghitelezésre vonatkozó egységes szabályok és szokványok*” elnevezésű szokványát, amely fokozatosan vált elterjedtté. Nagy népszerűségnek örvend, függetlenül, hogy alkalmazása nem kötelező. Az amerikai szakirodalomban találok olyan véleménnyel, amely szerint a „UCP 600 „*de iure*” nem jog, azonban „*de facto*” igen”. Annak ellenére, hogy a gyakorlatban nagy valószínűsége van a benyújtott okmányok elutasításának, mégis sikeresnek mondható az intézmény. Ennek hatására a nemzetközi kereskedelmi jog bizonyos fokon harmonizálttá vált. A banki gyakorlat továbbfejleszti a UCP 600-at, melyet folyamatosan a felülvizsgálják, hiszen számos kihívással kell még szembe nézni.

A dolgozatomban próbáltam bemutatni a jogintézményt a területi korlátok keretei között. Az okmányvizsgálat kapcsán azt a következményt vonom le, hogy szükség lenne szakemberekre, akik az elméleti tudáson túl tapasztalattal is rendelkeznek a meghitelezéseket illetően. Nem véletlenül ismertettem több olyan esetet is, amelyben a bankok nem feltétlenül a „józan ész” alapján járnak el. Az okmányvizsgálat kiemelten fontos a csalás leleplezése és minimalizálása végett. Az absztrakt jellegből eredő joghézagot használja ki a csalárd kedvezményezett, aki sokszor szándékosan választja ezt a finanszírozási formát. Tudja, hogy a vevő

---

⁸⁹ GULYÁS NÉ CSEKŐ K.: Különleges akkreditív jogok. Budapesti Gazdasági Főiskola – Magyar Tudomány Napja 2008. 237.

tiltakozása ellenére is fizetni fog a bank, aki önálló kötelezettségének tesz eleget.

Az informatika fejlődésének és az internet adta lehetőségeknek köszönhetően egyre elterjedtebb az elektronikus adatszolgáltatás. A 2002-ben hatályba lépett eUCP azt az esetet szabályozza, amikor részben vagy egészben elektronikus úton valósul meg az okmánybenyújtás. Olyan speciális kérdéseket vet föl, mint például az eredeti vagy a másolati dokumentumok problematikája, a hatály kérdése, valamint az az eset, ha például maga az áru is elektronikus szellemi termék. Szerintem a tudomány fejlődése és a globalizáció is az elektronikus adatbenyújtásnak kedvez. Még gyorsabbá és ellenőrizhetőbbé tudná tenni a rendszert.

A banki felelősség kapcsán megállapítható, hogy a bankok a UCP 600 szabályozása mentén próbálják minimalizálni a felelősségüket. Álláspontom szerint nem feladatuk és nem is lehet az, hogy vizsgálják a mögöttes jogügyletet, főleg a *fraud in transaction* esetét. A bank önálló kötelezettséget vállal a fizetés teljesítésére a megfelelő okmányok benyújtása esetén. Ezzel összefüggésben azonban el tudom képzelni, hogy az okmányszigorúság elvét szigorúan, de ésszerű keretek között kell alkalmazni, amelyért adott esetben a bank felelősséggel tartozik.

Felhasznált irodalom

Dr. TÓTH Zsuzsanna: A függetlenség elve és annak korlátai az akkreditív jogviszonyban, Európai és Külföldi Jogi Szemle, 2006. 5. szám 301-309.

SZATMÁRI Csaba: Az okmányos meghitelezés; A polgári jogi tudományos diákkör évkönyve 2003. 127-152.

A külkereskedelmi tevékenység jogi kézikönyve, főszerkesztő: dr. MARTONYI János; ELTE Jogi Továbbképző Intézet, 1994.

ORMAI Gabriella – BARNA András: Okmányos meghitelezés – visszavonható-e a banki fizetési ígéret? Napi Jogász 6/2001. 8-10.

DOLAN, John. F., "Strict Compliance with Letters of Credit: Striking a Fair Balance", Banking Law Journal 18.

GULYÁSNÉ CSEKŐ Katalin: Különleges akkreditív jogok, Budapesti Gazdasági Főiskola – Magyar Tudomány Napja 2008. 231-237.

SZILÁGYI Ernő – HIDAS János: Az okmányos meghitelezés a külgazdasági kapcsolatokban; Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985.

FOLSOM – GORDON – SPANOGLE: International business transactions: A problem – oriented coursebook; West Publishing Co., 1990.

Jacqueline D. LIPTON: Documentary Credit Law and Practice in the Global Information Age, Fordham International Law Journal, Volume 22, Issue 5, 1998

Dr. Alan DAVIDSON: Electronic Records in Letters of Credit; University of Queensland

Sterling National Bank, A Guide to International Trade and Letters of Credit, Michael J. Scheller – Sterling National Bank, www.sterlingnationalbank.com, letöltve: 2013. augusztus.

SZAKÁLY Dániel – TÓTH Henrik: A repópiacok áttekintése, Magyarországi tapasztalatok, lehetőségek. In: MNB Műhelytanulmányok, MT 17 www.mnb.hu

www.unzco.com, letöltve: 2011. október

[http://www.ipsufactoj.com/archive/1990/Part04/arc1990\(4\)-004.htm](http://www.ipsufactoj.com/archive/1990/Part04/arc1990(4)-004.htm) , letöltve: 2011. november

<http://legalsutra.org/755/the-liability-of-issuing-banks-in-letters-of-credit-transactions/> letöltve: 2011. november

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Akkredit%C3%ADv>, letöltve: 2011. november

<http://hu.wikipedia.org/wiki/INCOTERMS>, letöltve: 2013. július

<http://thelawyer.com/80427.article>, letöltve: 2013. augusztus

***

Letter of Credit Transactions I. – Strict compliance and liability of the banks

Summary

A letter of credit (L/C) is an undertaking of a bank – called issuing bank -, which commits to pay the beneficiary a sum of money upon the delivery of certain documents. In the Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP) 600 there are two basic principles, which form the basis of the usage of letters of credit – „Principle of Autonomy” and „Strict Compliance”. The objective of this paper is to analyse the standard for the

examination of documents and the liability of the banks. This paper provides some background to the UCP 600 and outlines many well known cases. The UCP 600 has introduced as supplement eUCP Version 1.1. in 2007, governing presentation of documents in electronic or part-electronic form. Present electronic age requires fast, secure and easy way to make payments, and that is the reason why giving a brief summary about the usage of eUCP was essential in this paper. The issuing bank's liability and the role to provide payment to the seller that if complying documents are presented are the centre of my main interests in this paper.